

प्रभुतरुण

वर्ष ५२

अंक १०

मुंबई

मे, २०१९

पाने ६

किंमत रु. १

(स्थापना : तारीख २५ ऑगस्ट १९२३)

तत्वाचा बंदा जीव । मूर्तीला कोण विचारी?

www.prabhutarun.org

संपादिका: सुहासिनी कीर्तिकर

कार्यकारी संपादक मंडळ : मिनाक्षी जयकर, मयुरा नायक, संजना कोठारे, वैजयंती कीर्तिकर

सहाय्यक संपादक: त्वरिता दळवी, राजेश नवलकर, भक्ती शेट्टे

संपादकीय

मतदारांचा विजय असो

—सुहासिनी कीर्तिकर

मुंबईत परवा परवाच निवडणुका पार पडल्या. कोणतीही ताजी घटना वॉटस्अपवर वेगवेगळ्या पद्धतीने उमटते. संवादाचा, आपल्या निर्मिती क्षमतेचे प्रदर्शन करण्याचा, माहिती प्रसारणाचा हा एक प्रचंड उलाढाल असलेला सध्याचा उद्योग आहे. तर, या निवडणुकांच्या संदर्भात अशा प्रतिक्रिया या माध्यमातून व्यक्त होणं; साहजिकच ना? त्यातली ही एक अफलातून कल्पना गंमत म्हणून जरा पहा ना;...

अनंत काळापासून सकल ब्रह्मांडावर राज्य करणारे, संपूर्ण बहुमत असलेले, अलौकिक, एकमेवाद्वितीय अढळ व स्थिर सरकार म्हणजे

‘स्वर्गाचे सरकार’

या सरकाराचे कायम मंत्रीमंडळ असे आहे. (त्यात भक्तांची निवड असते; मात्र निवडणुका होतच नाहीत.)

राष्ट्रपती - श्री दत्तात्रेय (कारण उत्पत्ती, स्थिती, लय या त्रिदशेचे नियंत्रण ते करतात.)

पंतप्रधान - श्री. महादेव (कोणतेही संकट आले की रुद्रावतार धारण करणारे आणि निर्मोही. घोटाळ्यांपासून, भ्रष्टाचारापासून दूर विजनवासात. तारक)

निर्माण - श्री. ब्रह्मदेव (‘नाभि’या घटकापासून उर्जेची निर्मिती करून प्रचंड निर्मिती करणारे.)

बांधकाम - श्री. विश्वकर्माजी (संपूर्ण विश्वात आश्चर्यजनक आकृती, प्रतिकृती तयार करणारे. त्यांना ‘जी’ लावले तरी त्याचा ‘फोरजी’ शी संबंध नाही!)

अर्थ व संपत्ती - श्री महालक्ष्मी (हे खाते आणखी कुणाकडे असणार?)

गृह, धर्म आणि सुव्यवस्था - श्री विष्णु (गृहलक्ष्मी असते तेथे प्रत्येक घरी सुव्यवस्था राबवणारा गृहविष्णु असतोच ना? तो त्याचा ‘पतिधर्म’ आहे.)

अध्यक्ष - श्रीगणेश (हा अध्यक्षीय अधिकार नियमित वापरत असतो. त्यामुळे सर्व सरकारावर याचे नियंत्रण असतेच.)

संरक्षण - श्री. हनुमान (‘शून्यमंडळा’-ला भेदणारा, सरकारवर विश्वास असणारा धैर्यधर हाच.)

विकास - श्री. पवनदेव (यांना अर्थात पंचतत्त्वांपैकी इतरांचे सहज सहाय्य असते.)

शिक्षण व समाजकल्याण - श्री शारदा (सरस्वतीशिवाय आणखी कोण? कल्याणम् अस्तु!)

कृषी व जल - श्री वरुणराजजी (यांच्यापुढे ‘जी’ ‘जी’ केल्याशिवाय तरणोपाय नाहीच.)

अन्नपुरवठा - श्री अन्नपूर्णा अर्थात् पृथ्वीराणी

आरोग्य - श्री अश्विनीकुमार (श्री वरुणदेव, पृथ्वीराणी, पवनदेव, इंद्रदेव यांचेही सहाय्य आरोग्यविभागाला असते. त्यामुळे त्यांची समिती दर महिन्याला एकत्र यावी किंवा भेटावी अशी धारणा आहे.)

सिंचन व पाणीपुरवठा - श्री इंद्रदेव (थोडासा लहरीच हा देव!)

माहिती व संदेश प्रसारण - देवर्षी नारद (यांच्या हाती वीणा आहे. ती शारदेपेक्षा वेगळी. त्यांच्या तारांतून केवळ ध्वनीलहरीच नाही; तर गुप्त संदेश लहरींचेही कंपन होते. त्यांचा कोडवर्ड आहे. ‘नारायण नारायण’!)

गुप्तचर यंत्रणा - श्री सूर्यदेव (अंधारातल्या सगळ्या बातम्या खणून काढतो.)

परराष्ट्र व विदेश - श्री रत्नाकर (समुद्र) **न्यायमंत्री** - श्री यमराज (कर्माकर्मन्यायाने प्रत्येकाला दंड देणारे)

कायदा व संविधान - श्री शनिदेव (पृथ्वीवरील पामर पातकी माणसे बेकायद्याच्या आड दडण्यासाठी (पान २ कॉलम १ वर)

विस्तारीत संपादकीय

SHE TURNS 75!

-Vaijayanti Kirtikar

Professor Suhasini Kirtikar, editor of Prabhu Tarun, ex-principal of a college, respected professor, literary guru, well renowned book critique, eloquent orator, accomplished writer, co-secretary of literature branch of Mumbai Marathi Sahitya Sangh, editor of Akshar Sahitya monthly magazine, ex secretary of Akhil Bharatiya Marathi Sahitya Mahamandal and Ex-editor of annual of Mahamandal, Ex-editor of ‘Sahitya’ Magazine, Kathakathankar and poet, member and active participant of Marathi Sahitya Sammelan and the list goes on and on.

To add to these accolades, she is head of 2 families- 2 daughters, 2 son-in-laws and 3 granddaughters! To the world she is respected Kirtikar Bai but to me she is only Aai. Aai, whom I have idolized, loved, fought with, hated and loved again.

My mother turned 75 this April’ 19. Whoever said that Age is just a number was absolutely correct. There is not a slightest quiver in her booming voice or lack of enthusiasm towards her work or lack of anger towards her children (old adults!) who still have a foot on the wrong path at times according to her.

There is a quote that says "Mothers are angels who teach their children to fly". Indeed, my mom has always been an angel, though I may have thought differently in my adolescent years. She never asked us to emulate her but just her presence, rather mighty presence, has always been inspirational. She has always been a success and sometimes I wonder how that is humanly possible.

We have lived through few bad but mostly good moments together. My mother has always been a powerhouse of emotional strength. Just knowing that my mom has my back always makes me feel safe and nothing can go wrong.

Our relationship hasn’t been sunshine and rainbows all the time. I also have been at the receiving end of my mom’s anger, we both have been

unreasonable at times with each other, different viewpoints of different generations. It can be a rollercoaster of emotions, but I’m grateful that she’s always been there on that ride with me. I have bonded more with my mom over the last few years, maybe when I grew a wisdom tooth I was able to see that my mom has always been right!

The best thing about my mom is that she lets us be! She has always let us do what we want, how we want and always supported us in all endeavors / mishaps in life.

Today she is grandmother to 3 notorious girls whom she patiently tries to mold into good human beings. She is an unending treasure box of stories for the grandkids and literally their Santa Claus for every season. My relationship with my 4 year old daughter today makes me realize what all that laughter and tears between me and my mom were all about. Generation gap will always exist but now I have realized the essence of a mother’s thought process will remain the same.

On a lighter note, she has always been very adaptive and ready to adjust to new lifestyles, new food. She has always strived to keep up with the changing trends. I still remember us being aghast when she prepared pasta for the first ever time in her life with Malvani masala and all because she knew her daughters liked pasta but had no clue about it.

Today I take this opportunity to tell you Aai that you are the type of woman that people love and admire – strong, courageous and wise and you can safely count me amongst your admirers. I am not sure if you are a better mom or grandmother, but you are simply awesome. I see you in all I do: my thoughts, actions, words, and decisions. You have affected my life in so many positive ways, and I am incredibly lucky that I have such a stupendous mom. You deserve all the happiness in the world and I hope we will keep you happy for years to come!

संपादकीय

(पान १ कॉलम २ वरून)

यांची उपासना करतात.)

सेनापती - कार्तिकेय

ऊर्जा व इंधन - श्री अग्निदेव

अस्त्र व शक्ती - श्रीदुर्गा
(आदिशक्ती)

वरील मंत्रिमंडळफलकावरील कंसातील भाष्य अर्थातच माझे आहे. गंतम म्हणजे हा फलक उमरगा येथील दत्तमंदिरात पहायला मिळतो. या स्थिर सरकारच्या अधिपत्याखाली आपण सर्वजण नित्याचे व्यवहार, नित्याचे जीवन विनासायास आणि भरभराटीने परिपूर्ण असे जगत असतो. तेव्हा हे सरकार असेच जगाच्या अंतापर्यंत कायम राहो. (ते राहणारच. कारण त्याला पर्यायच नाही.)

सहजच निवडणुकीच्या संदर्भातीलच एक बोधकथा इथे मला आठवली. एकदा जंगलामध्ये वाघ आणि गाढव यांच्यात खूप मोठा वाद झाला. कशावरून? तर वाघाला सगळं गवत निळं दिसत होतं. तर गाढवाला हिरवं. गवत हिरवंच असतं. सुकलं तर ते तपकिरी होईल. जळलं तर राखाडी होईल. पण निळं कसं काय? मात्र वाघ गाढवापेक्षा ताकदीने मोठा आणि गाढवापेक्षा हिंस्त्रही. पण त्या गाढवाचा स्वतःच्या बुद्धिप्रामाण्यावर विश्वास होता. गवत हिरवंच आहे; याची त्याला खात्री होती. म्हणून तो वाघाशी वाद घालत बसला. वाघ म्हणाला, “गवत निळे आहे.” गाढव म्हणाले, “गवत हिरवे आहे. निळे कशावरून?” वाघ म्हणाला, “मी म्हणतो म्हणून!” तरीही गाढवाला आपले मत बदलावेसे वाटले नाही. कारण त्याची स्वतःच्या आकलनावर श्रद्धा होती. त्याने वाघाला सुचविले की जंगलच्या राजाकडे जाऊन निवाडा करूया. वाघोबा राजी झाले. मग दोघे गेले सिंहाकडे. सिंहाने दोघांचेही म्हणणे कपाळावर चिंताशील भाव आणून ऐकून घेतले. आधीच बारीक असलेले डोळे आणखी बारीक केले. मग निर्णय दिला की वाघाचे म्हणणे खरे आहे. गाढवाने निळे गवतभरले रान सोडून दुसरीकडे जावे. वाघ खूश होऊन चालता झाला. बिच्चारे गाढव. त्याला कळेना की खरे बोलणे हा गुन्हा कसा? त्याने सिंहाला आवाहन केले की न्यायदानामागची भूमिका स्पष्ट करावी. सिंह म्हणाला, “अरे! मी तुला शिक्षा केली ती तुझ्या चुकीच्या मताबद्दल नाही. गवत हिरवेच असते अन् आहे. मी शिक्षा केली ती चुकीच्या प्राण्याशी तू वाद घातला म्हणून. आपलं मत योग्य असलं तरी ते योग्य प्राण्यालाच कळतं. तू वाघाशी वाद न घालता सरळ दुर्लक्ष करून माझ्याकडे यायला हवं होतंस.” बिच्चारा गाढव प्राणी! त्याची बुद्धी योग्य असली तरी त्याचा वापर त्याने चुकीच्या प्राण्यासमोर केला होता. या कथेचं तात्पर्य काय? तर योग्य व्यक्तिमत्व

जाणा. योग्य वेळीच मतप्रदर्शन करा. योग्य प्राणी नसेल तर गप्प बसा. वितंडवाद घातलात तर भोगा शिक्षा.

पण सगळ्याच बोधकथा जशाच्या तशा लागू होतातच असं नाहीय. मतदान केंद्रावर मत परखडपणे व्यक्त करणे हेच खरे यातले साररूप. त्याबाबतीत उगाच वितंडवाद घालायचा नाही. मित्रहो, तुम्ही सगळ्यांनीच मतदानाचा हक्क बजावला असेलच. (अर्थात मत देण्यायोग्य असे तुमचे प्रौढ वय असेल तर!) एरवी दर महिन्याला वाचक म्हणून ‘प्रभुतरुणा’ला मनापासून तुम्ही आपले मूल्यवान मत देतच आहात. अन् हो! यावेळी माझ्या पंच्याहत्तरीनिमित्ताने संपादक म्हणून तुम्ही मला स्वतंत्रपणे आपले शुभेच्छामत दिलेत. कितीजणांची नावे घेऊ? (ही नावे / मते उघड करायची नसतात. त्याचे मोल कमी होते त्याने; हे ठाऊक आहे तरीही...) ‘प्रभुप्रभात’ मासिक, वृंदा जयकर, स्वाती जयकर, सुहासिनी कोठारे (दीपक, संजना आणि त्यांची मुले) यांनी पत्रे पाठवली. मृदुला प्रभुराम जोशी यांनी व्हॉट्सअॅपवर कितीतरी केक पाठवले! उज्वला आगासकर, स्वाती जयकर, वृंदा जयकर, तुषार कीर्तिकर (आणि सौ. सुजाता) श्री. व सौ. उमेश कीर्तिकर, सुरेखा धुरंधर, प्रतिमा प्रधान, दीपक धैर्यवान... अशा कितीतरी जणांनी फोनवरून शुभेच्छा दिल्या. संपादक म्हणून या शुभेच्छामतांचे मला मोल आहे. ‘प्रभुतरुणावर’ लोभ ठेवून असेच आपलेपणाने मतदान करीत रहा. सर्व सुजाण मतदारांचा विजय असो. त्यांच्यामुळेच ही ‘प्रभुतरुणा’ची निवड (निवडणूक नसलेली निवड) दर्जेदार असणार आहे. माझे सर्व मतदारांना विनम्र अभिवादन.

*

पत्र प्रतिक्रिया

२९ एप्रिल २०१९

प्रिय सुहासिनी,

प्रभुतरुणाचा एप्रिलचा अंक नुकताच हाती आला. तुमचं संपादकीय नेहमीप्रमाणे वाचनीय होतं. फ्लॅट आणि फॅट या दोन शब्दांवरचा विनोद गमतीदार वाटला. डॉ निखिल यांचा उल्लेख वाचल्यावर पूर्वीचे दिवस आठवले, सुहास कोठारेंच्या घरी प्रभुतरुणाच्या सभेत ते भेटायचे.

हे पत्र लिहायचा मुख्य उद्देश म्हणजे डॉ. छाया देसाईचा लेख -- तो थोडक्यात माहितीपूर्ण असून उपयुक्त आहे. माझे त्यांना धन्यवाद कळवा ही विनंती. आपल्या जातीत जसे चांगले डॉक्टर आहेत तसे चांगले वकील व चार्टर्ड अकॉंटंटसुद्धा आहेत. त्यांनी वेळोवेळी कायद्यावर व इन्कम टॅक्सवर लेख लिहिले तर त्याचा जातीतल्या लोकांना पुष्कळ उपयोग होईल हे सांगायला नको. जर त्यांनी असे थोडक्यात लेख लिहिले तर त्यांना व्यावसायिकदृष्ट्या संपर्क साधण्यात सोपं जाईल हे सांगायला वाटते.

तुमचा,

सुजनराणे

(यु.एस.ए.)

Travel Diaries

The Fascinating Hypnotism of Singapore

-Aadhar Kothare

In this edition of travel diaries, we will talk about a country so small that one can always confuse it as a city, but which has the ability to mesmerize you the minute you enter this wonder land. In the earlier days, known only for its ports and a perfect stopover for the ships travelling in the South Asian region, this country has fast grown from a British East India Company trading port to the most developed and most expensive country to live in the world. Singapore is one of the country in the South Asia, surrounded by Malaysia and Indonesia and multiple water bodies around it. Its territory consists of 1 main island and a group of 62 small islets. The total area of Singapore is approx. 722kms, out of which 23% of land has been achieved post land reclamation. One would be surprised to know that one of its official languages is Tamil after English and Malay.

Singapore is one of the most popular travel destinations in the world for a lot of reasons such as tropical climate, tasty food from hawker centres, copious shopping malls, and vibrant night-life scene as well as its less stringent entry requirements. Owing to smaller land area, most of the things are not imported and not produced here, making it one of the most expensive countries to live in. Singapore has very strict drug laws, and drug trafficking carries a mandatory death penalty — which is applied to everyone, including foreigners. Even if you technically haven't entered Singapore and are merely transiting (e.g. changing flights without the need to clear passport control and customs) while in possession of drugs, you would still be hanged by the neck until dead on the next Friday after your sentencing. It is an offence even to have any drug metabolites in your system, even if they were consumed outside of Singapore. The rules too are quite stringent here; there is no duty free allowance for cigarettes: all cigarettes legally sold in Singapore are stamped "SDPC", and smokers caught with unmarked cigarettes may be fined SG\$500 per pack. (In practice, though, bringing in one opened pack is usually tolerated.) Chewing gums are banned in this country, and if one found with it, eating, selling or just carrying it, is penalized around SG\$600.

The centre of the city is located in the south — consisting roughly of the Orchard Road shopping area (one of the costliest shopping areas in Singapore with most of the brands having their showrooms there), the Riverside, the new Marina Bay area and also the

skyscraper-filled Shenton way financial district known, in acronym-loving Singapore, as the CBD (Central Business District). Getting around Singapore is pretty easy as it is well connected with its MRT/LRT (metro line) with its airport, popular destinations across every direction in Singapore. If one gets MRT/LRT pass, one has to only swipe for every trip, making it very cheap to travel within Singapore. Other option to travel within Singapore is by bus, but one has to be careful of the bus routes to be taken, or by taxi's which is really an expensive option to travel. One can even rent a car or a bicycle to roam around Singapore, with smaller folding bicycles even allowed on the MRT during certain times of the day, but large bicycles are a no-no. For the Singapore residents, buying a house is easier than buying a car due to its governments high tax rates for car to encourage people to use public transport.

Sight-seeing in Singapore are segregated under various districts, such as, one can head to one of the 3 beaches on Sentosa Island or can head to Chinatown for Chinese treats, Little India for Indian flavours, Kampong Glam (Arab St) for a Malay/Arab experience or the East Coast for delicious seafood, including the famous chilli and black pepper crab to see the culture and cuisine in Singapore. Popular nature and wildlife tourist attractions are Singapore Zoo, Night Safari, Jurong Bird Park and the Botanical Gardens, with Night Safari being a must visit, since it is one of a kind in the world, where they allow tourists to either take some walking trails and observe the birds and animals, or take a tram ride to see them. All the animals in this safari are nocturnal animals and have been kept in the open jungle natural habitat and moonlight lighting, so one can actually observe the skin and eye colors of these animals changing at night as well as their behavior during night. It's a complete different experience to watch them, with both them and us not in cages at night, something none of the other zoos or safari's have across the world. Proper precautions have been taken by the zoo authorities for protection of tourists and animals. One is allowed to click a picture of these animals but without flashing the camera light. Similarly, the Jurong Bird park, is one of its kind with its numerous types of birds that are in natural habitat and as a tourist one gets to see them up close and not in cages. The famous attraction here is the bird show which one should not miss.

(Continued in next issue)

भवताल

SUFFER : सफर

-प्रणिता प्रभाकर

मागील अंकांमधून आपण दोन पिढ्यांमधील संबंधावर किंवा संबंधाबाबतीत ऊहापोह केला. आता मात्र दोन व्यक्ती म्हणजेच समवयस्कामधील संबंधाबाबतीत थोडे बोलूया.

आजची तरुण पिढी म्हणजे वय वर्षे १८-३० होय. ह्या तरुणाईशी संवाद साधता आपल्याला त्यांचा आयुष्याकडे पाहण्याचा दृष्टिकोन समजतो. कदाचित ते आपल्याला न पटण्यासारखेही असू शकते. ह्या पिढीत स्वत्वाची भावना रुजली आहे. तसेच ह्या भावनेला अनन्यसाधारण महत्त्व दिले गेले आहे ह्या पिढीकडून. त्यामुळे 'माझे शिक्षण', 'माझी नोकरी किंवा व्यवसाय' करण्याची आकांक्षा; थोडक्यात आयुष्यात स्वतःच्या पायावर खंबीरपणे उभे राहण्याची दुर्दम्य इच्छाशक्ती; ह्यापुढे समाजाने आखलेल्या चौकटीला काहीच महत्त्व राहात नाही. म्हणजेच शालेय-महाविद्यालयीन व उच्च महाविद्यालयीन शिक्षण पूर्ण होईपर्यंत वयाची २५ वर्षे सहज पार होतात व त्यानंतर नोकरीव्यवसायात जम बसेपर्यंत वयाची ३० वर्षे सहज उजाडतात. त्यानंतर जर लग्न करण्याचा विषय मनात रेंगाळू लागलाच, तर मग आयुष्याच्या जोडीदाराची शोधाशोध करण्यास सुरुवात कशी व कुठून करावयाची? अर्थातच स्वत्वाची भावना आणखीन खोलात रुजल्याने त्यांच्या जोडीदाराबद्दलच्या अपेक्षाही उंचावतात व 'मी आहे तसा किंवा तशी' जोडीदाराने स्वीकारावी ही किमान अपेक्षा. त्यामुळे घरच्यांनी पुढाकार घेऊनही निष्पन्न काहीच नाही. कारण जोडीदार निवडताना; आपल्या अनेक गोष्टींना मुरड घालावी लागते. ती फक्त मुलींना नाही तर मुलांनासुद्धा; आजच्या काळात!! त्यामुळे घरातील मंडळी उपवर मुलास किंवा मुलीस 'तुझा तू जोडीदार शोध'असे सांगून हात वर करतात; हात झटकून टाकतात. अर्थातच घरातील मंडळींना जबाबदारी नको असे नाही, तर त्यांनी सुचविलेल्या स्थळांना नाके मुरडण्यापेक्षा; तुमचा तुम्ही शोधलात किंवा शोधलीत तर संसारही चांगला होऊ शकेल. तडजोड वगैरे काही करावी लागणार नाही व पुढे घटस्फोट किंवा फारकतीचा प्रश्नच उद्भवणार नाही; ही माफक अपेक्षा!!! परंतु कोणत्याही प्रकारे दोन व्यक्ती एकत्र आल्यास, त्यांच्यात तू तू मैं मैं होणारच आणि ते स्वाभाविकच आहे. त्यावाचून

संसाराला गोडी नाही आणि राहाता राहिला प्रश्न तो फारकतीचा किंवा काडीमोडाचा; तर ते सर्वस्वी प्रत्येक व्यक्तीच्या मानसिकतेवर अवलंबून आहे. जेव्हा आपण एखाद्या व्यक्तीला आपल्या जीवनाचा जोडीदार म्हणून निवडतो तेव्हा त्याच्या/तिच्या गुणदोषांसह स्वीकारतो. परंतु ही व्याख्या आजच्या पिढीस किती व कशी लागू होईल हा एक गहन प्रश्न आहे. ह्याचे कारण स्वाभाविकच आहे. मागे नमूद केल्याप्रमाणे, स्वत्वाला अधोरेखित केल्यामुळे 'मी' व्यतिरिक्त इतर कुणीही म्हणजे 'दुसराच' होय. मग ही 'दुसरी' व्यक्ती जेव्हा एखाद्याच्या जीवनात येते; तेव्हा ती साहजिकच त्याची/तिची जीवनसाथी बनते, म्हणजे जीवनाचा एक अविभाज्य भाग बनते. हे जरी खरे असले तरी आजच्या पिढीला ते अमान्य आहे. (अर्थात ह्या विधानाला अपवाद म्हणून काही व्यक्ती असू शकतात) जनमानसांखतर त्या दोन व्यक्ती लग्न करून संसार थाटतात; परंतु तो चालवण्यासाठी एकमेकांच्या साहाय्याची जरूरी असते, हे ते सोयीस्कररित्या विसरतात आणि मग त्याचा विपर्यास होऊन हमरी-तुमरीवर येतात. ही जर परिस्थिती स्वतःने निवडलेल्या, ओळख असलेल्या जोडीदारासोबत असेल, तर अनोळखी व्यक्तीसोबतची कल्पनाच न केलेली बरी!- असे मला वाटते.

तेव्हा आजकाल फारकतीचे प्रसंग वरचेवर ऐकू येतात किंवा समजतात. ह्या प्रसंगातून मुलीकडून फारकत घेतली गेली हे प्रमाण जास्त आहे. तशातच मुलींच्या बाजूने कायदे असल्याने अनेकजणी त्या कायद्यांचा अवाजवी फायदा घेताना किंवा अवाजवी उपयोग करून घेताना दिसतात. आपल्या सरकारने ग्रामीण भागातील मुलींच्या संरक्षणासाठी हे कायदे केले. उदा: कलम ४९८-गृह कलह किंवा Domestic Violence. परंतु ह्या कलमाचा दुरुपयोग सर्वात जास्त शहरातील मुलींनी करून घेतलेला दिसतो. असो. म्हणूनच बरीच लग्नाळू मंडळी मनात इच्छा असूनही लग्न करण्यास धजावत नाहीत किंवा लग्न करणे लांबणीवर टाकतात.

असे होऊ नये म्हणून ८वी, ९वी, १०वीतील विद्यार्थ्यांना Personality Development (व्यक्तिमत्त्व विकास), Family Life Education (कौटुंबिक आयुष्याविषयी शिक्षण) आणि Premarital Counselling (विवाहपूर्व

पान उलटताना

नोकरी न करणारी आई

-डॉ. सुमन सुवर्णकुमार नवलकर

वर्गातल्या सगळ्यांच्या आया नोकरी करतात. म्हणजे बाबा तर करतातच. पण जोडीला आयाही करतात. सगळ्यांची घरं मोठी-मोठी आहेत. घरात खेळ पण किती प्रकारचे. दुकानात नवीन खेळ आले, की यांच्याकडे येतातच. वर्गातली काही मुलं आमच्या कॉलनीतलीच आहेत. संध्याकाळी खेळायला येतानाही छान-छान कपडे घालून येतात. शूज पण मस्त-मस्त घालतात. बॅडमिंटन खेळायचं ठरवलं तर रॅकेट, क्रिकेट खेळायचं ठरवलं तर बॅट, बॉल स्टंपसुद्धा घरात असतं त्यांच्या. बाबांनी नाही घेऊन दिलं, तर आई घेऊन देते. जे मागावं ते मिळतं. न मागताही मिळतं.

मजा आहे बुवा. माझ्या आईनेही नोकरी केली असती, तर माझेही असेच लाड झाले असते. 'रॅकेट घ्यावी, की बॅट मागावी?' 'साधे शूज घ्यावे, की स्पोर्ट्स शूज घ्यावेत?' असे प्रश्न पडले नसते. खेळायला जातानाही नवे-नवे कपडे घालून जाता आलं असतं. या मुलांच्या घरात आई बाबा नसले, तरी बाई तर असतातच. त्या करतातच ना आईसारखं सगळं? शिवाय अभ्यास नाही केला, तरी ओरडणारं कोणी नसतं घरात. पाहिजे तर अभ्यास करा, नाही तर झोप काढा. गोष्टींचं पुस्तक वाचा, नाहीतर टी.व्ही. पाहा. ट्यूशनला वेळेवर पाठवायला आणि ट्यूशनहून आल्यावर दूध-खाणं घ्यायला बाई असतातच. मग घरात आई

समुपदेशन) ह्याविषयी जुजबी माहिती देण्यास सुरुवात करावी व महाविद्यालयात किंवा कॉलेजमधील विद्यार्थ्यांना Premarital Counsellingचे सखोल ज्ञान द्यावे किंबहुना अशी केंद्रे उघडावीत--- Marital Counselling Centres. जी आपल्याकडे अभावानेच दिसून येतात. ह्या गोष्टींची आजमितीस अत्यंत गरज आहे असे मला वाटते. परंतु अशी सोय ख्रिश्चन लोकांना चर्चमधून उपलब्ध आहे. त्यामुळे त्यांच्याकडे फारकतीचे प्रमाण खूपच कमी आहे. अगदी नगण्य म्हटले तरी चालेल. त्यामुळे अनेक तरुणतरुणी एकतर लग्न न करण्याचा निर्णय घेतात किंवा लग्न न करता एकत्र राहण्याचा पर्याय निवडतात. म्हणजेच Live in Relationship... ह्याचा अर्थ असा की, कोणत्याही बंधनात न अडकता एकत्र राहण्याचा सोयिस्कर पर्याय होय. एकत्र राहून समजा विचार पटले नाहीत किंवा वारंवार खटके उडू लागले; तर कायद्याच्या कचाट्यात न

असण्यापेक्षा बाई असणं चांगलं की नाही?

शिवाय काही जणांकडे आजी-आजोबा असतात. तेसुद्धा लाडच करतात, जास्त काही ओरडत-बिरडत नाहीत. फारच मस्ती केली, तर समजावतात म्हणे जरासं. पण एकंदरीत फार काही शिस्त-बिस्त नसतेच.

एकटा मीच असा आहे, की ज्याची आई नोकरी करत नाही. मग काय, शाळेतून घरी गेल्या गेल्या हात-पाय धुवा, कपडे बदला, की बसा जेवायला. मग काय, तर गृहपाठच करा. मग काय, तर इतर अभ्यास करा. ट्यूशन ब्यूशनची गरजच नाही. आईच घेते अभ्यास, म्हटल्यावर अळम् टळम् चालतच नाही. ज्या दिवशीचा अभ्यास त्या दिवशी संपवावाच लागतो. त्याशिवाय खेळायला कोण पाठवेल? एक मात्र चांगलं असतं, परीक्षेच्या वेळी रडायची वेळ येत नाही. संध्याकाळी खाण्याबरोबर दूध घ्यावंच लागतं. एक दिवससुद्धा 'आज दूध नको' असं म्हणता येत नाही. शिवाय पिझ्झा, बर्गर, फ्रँकी, नूडल्स असलं 'जंक फूड' का काय म्हणतात ते नसतंच कधी. पोहे, उपमा, शिरा, इडली-सांबार असं काय-काय आई स्वतःच बनवते आणि खायला लावते. अर्थात त्यामुळे म्हणे तब्येत चांगली राहाते. आजारपणं येत नाहीत. आणि त्यातूनही आजारी पडलोच, तर आई असते म्हणा (पान ६ कॉलम ३ वर)

सापडता विभक्त होण्याचा मार्ग मोकळा असतो आणि तो सुकरही वाटतो. ह्यापरिस दुसरा पर्याय म्हणजे एकल पालकत्वाची जबाबदारी, ज्याला आपण इंग्रजीत Single Parenthood म्हणतो. लग्न न करता एखाद्या मुलाचे किंवा मुलीचे दत्तकविधान करून घेणे. माझ्या मते हा सर्वात सोपा उपाय आहे/मला तरी हा सोपा उपाय वाटतो. एक म्हणजे आपल्यात उपजत असलेली पालकत्वाची सुप्त इच्छा पूर्ण होते, तसेच एखाद्या लहानग्याच्या नशिबातील पोरकेपणा जाऊन; त्याला आई-वडिलांची माया-ममता मिळते तसेच छायछत्रही मिळते. त्यामुळे एका जीवाच्या आयुष्याचे कल्याण झाल्याचे मनाला समाधान वाटते व जीव भांड्यात पडल्यासारखे वाटते!

तेव्हा आपल्या हातात आहे की, आपले असे उणेपुणे आयुष्य आहे त्याची 'सफर' करावयाची की आपण suffer व्हावयाचे!!!

आरोग्यम्

लहान मुलांमध्ये आढळणारी अॅलर्जी

-डॉ. छाया अजित देसाई

(अॅलर्जीविषयी माहिती सर्वापर्यंत पोहोचावी या हेतूने ही लेखांची मालिका सुरू करत आहे. प्रत्येक प्रकारच्या अॅलर्जीबद्दल स्वतंत्र लेख मालिकास्वरूपात येतील. हा लेख सर्वसामान्य जनतेकरिता आहे. त्यामुळे त्यात वैद्यकीयदृष्ट्या त्रुटी असू शकतात. -डॉ. छाया.)

लहान मुलांमध्ये अॅलर्जीची वेगवेगळी लक्षणे आढळून येतात. उदा.

डोळे - डोळे लाल होणे, सूज येणे.

कान - कानातून पाणी अथवा पू वाहणे, कानाच्या त्वचेवर eczema येणे.

नाक - वारंवार नाक वहाणे, नाकाभोवती (sinus)वर सूज येणे, दुखणे, नाकाने श्वास घेणे अवघड होणे.

घसा - घसा दुखणे, लाल होणे, घशाच्यामागून सर्दी वाहणे. past nasal discharge.

त्वचा - खाज येणे, सूज येणे augioedema लाल पुरळ उठणे. त्वचा अतिप्रमाणात कोरडी असणे.

दमा - मुलांमध्ये बऱ्याच प्रमाणात दमा आढळून येतो.

दम्याची लक्षणे -

१) श्वास घेताना छातीतून शिटीसारखा आवाज येणे. wheeze

२) श्वास घेताना तो अडकल्यासारखा वाटणे. shortness in breath

३) छातीत घट्टपणा जाणवणे. Tightness in chest

४) खोकला ज्याची तीव्रता वेळेनुसार बदलते.

दमा असलेल्या मुलांमध्ये केल्या जाणाऱ्या चाचण्या -

मुलाची फुफ्फुसाची चाचणी म्हणजेच pulmonary function tests करणे आवश्यक आहे. ही चाचणी तज्ञांकडून करून घेणे महत्त्वाचे असते. त्यावरून मुलाला किती प्रमाणात त्रास आहे हे कळल्यामुळे योग्य निदान होऊन त्यावर इलाज करणे सोपे जाते.

ज्या मुलांना त्वचेचा त्रास आहे त्यांची skin pricle test किंवा specific serun IgE test करणे गरजेचे असते.

मुलांमध्ये अॅलर्जी आढळल्यास, वातावरणातील काही गोष्टींवर नियंत्रण ठेवणे आवश्यक असते.

धुळीसाठी -

१) गादीवर आवरण घालणे. सध्या अॅलर्जीकरिता विशेष गाद्या किंवा त्यावर घालण्याची आवरणे मिळतात.

२) पांघरुण व गादीवर अंधारलेली चादर वारंवार बदलणे, गरम पाण्यात धुणे व उन्हात वाळवणे.

३) गालिचा न वापरणे.

४) शक्यतो पडदे वारंवार बदलणे किंवा विंडो ब्लाइंड्स वापरणे.

५) सोप्यांवर कापडाच्या आवरणा- ऐवजी चामड्याचे आवरण असावे.

६) घरातील आर्द्रता कमी करणे.

जनावरांची त्वचा किंवा केसांची अॅलर्जी असल्यास

केसाळ पाळीव प्राणी पाळणे टाळावे.

कोणतेही पाळीव प्राणी मुलांच्या शयनगृहात येऊ देऊ नये.

झुरळे - झुरळे होऊ नयेत म्हणून विशेष काळजी घेणे.

उदा.

१) स्वयंपाकघर साफ ठेवणे

२) अन्न उघड्यावर न ठेवणे

३) भेगा असल्यास त्या बुजवणे

४) पेस्ट कंट्रोल करून घेणे.

बुरशी -

१) घरात ओल येऊ न देण्याची काळजी घेणे

विशेषतः मुलांच्या शयनगृहात.

२) भिंत गळत असल्यास दुरुस्ती करून घेणे

३) गालिचाचा वापर टाळणे

४) माळ्यावर ओल येत नाही ना हे वारंवार तपासणे

परागकण -

१) गाडीच्या व घराच्या खिडक्या बंद ठेवणे

२) मुलांच्या बाहेर जाण्याच्या वेळा नियंत्रित करणे

३) शक्यतो मुलांना गिर्यारोहण किंवा कॅम्पला पाठवणे टाळावे.

४) शक्यतो मुलांना वातानुकुलीत गाडीतून बाहेर न्यावे

५) शयनगृह वातानुकुलीत असावे.

मुलांमधील दमा व प्रौढांमधील दमा ह्यात फरक आहे. मुलांमध्ये शिटीसारखा आवाज छातीतून येणे हे ९५ टक्के ५ वर्षांपूर्वी चालू होते. प्रौढांमध्ये दमा शक्यतो १२ ते ६५ वर्षांपर्यंत होतो. दमा असणाऱ्या मुलांच्या कुटुंबात बहुधा कोणालातरी अॅलर्जी किंवा दमा असतो.

लहान मुलांमधील दम्यावर त्वरित इलाज करणे अती आवश्यक आहे.

ह्या इलाजाचा मुख्य उद्देश काय असावा?

१) मुलांना सर्वसामान्य आयुष्य जगता यावे

२) शक्यतो त्यांना त्रासापासून मुक्त करण्याकडे कल असावा

३) त्यांना रात्रीची शांत झोप घेणे शक्य झाले पाहिजे

४) मुलांच्या वाढीत कोणताही अडथळा येऊ नये ह्याकडे विशेष लक्ष दिले पाहिजे.

५) त्यांना दम्याने अटॅक कमीतकमी कसे येतील हे पाहणे हे मुख्य ध्येय

पाठारे प्रभु सोशल समाजाचा १३१ वा वर्धापन दिन सोहळा

सोशल समाजाने आपला १३१ वा वर्धापन दिन सोहळा शनिवार दि. ६ एप्रिल २०१९ (गुढीपाडवा) रोजी खारच्या हाऊसिंग सोसायटीच्या सांस्कृतिक सभागृहात सौ. दीपश्री सुदीप कोठारे, बी.ए. यांच्या अध्यक्षतेखाली मोठ्या उत्साहात साजरा केला. जवळ जवळ २०० च्या वर प्रेक्षकांची उपस्थिती होती.

श्रीमती क्षमा कोठारे, सौ. योगिता नवलकर व सौ. रजनी कोठारे यांनी 'सरस्वती वंदना व समाजगीत सुरेल स्वरात गाऊन कार्यक्रमाचा शुभारंभ केला. त्यानंतर समाजाचे विश्वस्त श्री. माधव जयकर यांनी उपस्थितांचे स्वागत करून विद्यार्थ्यांचे अभिनंदन केले. त्यांनी गुढीपाडव्याचे महत्त्व विशद करून समाजकार्याचा आढावा घेतला व समाजाला देणगी देऊन उपकृत करण्यास सांगितले.

समाजाध्यक्षा श्रीमती स्वाती राणे यांनी आपल्या प्रास्तविकात उपस्थितांना गुढी पाडव्याच्या शुभेच्छा देऊन सांगितले की केवळ शुभेच्छा देऊन काम झालं असं न मानता, त्या शुभेच्छामागची भावना जाणून घेऊन माणसामाणसांतील संवाद तुटणार नाही, याची प्रत्येकांनी काळजी घेतली पाहिजे.

त्यानंतर समारंभाध्यक्षा सौ. दीपश्री कोठारे यांचा स्वाती राणे यांनी

यथोचित शब्दात परिचय करून दिला व फ्रेंच आणि इंग्रजी भाषेवर प्रभुत्व असलेल्या, शिक्षणप्रेमी दीपश्रीताई आपल्याला प्रमुख पाहुण्या लाभल्या हा सुयोग म्हटला पाहिजे असे मत दिले. नंतर त्यांनी दीपश्रीताईंना पुष्पगुच्छ, भेटवस्तू व मिठाई देऊन सन्मानित केले. त्यानंतर सुवर्णपदक व पुरस्कार वितरण सोहळा झाला. त्या सर्व मान्यवरांचा परिचय श्री. जयंत कीर्तिकर व सौ. नीता सेंजीत यांनी करून दिला.

कवयित्री श्रीमती नलिनी तळपदे रचित अध्यक्ष अभिनंदन व गौरवगीत सौ. कौमुदी मानकर यांनी सुस्वरात गायली. त्याला संगीत, संवादिनीची साथ श्री. शेषनाथ पावसकर यांनी व तबल्यावर श्री. अवधूत चौबळ यांनी साथ दिली.

अध्यक्षीय भाषणात सौ. दीपश्री कोठारे यांनी विद्यार्थ्यांना फार मौलिक उपदेश केला. त्या म्हणाल्या की कोणतेही ज्ञान मिळविण्यासाठी किंवा प्राप्त करण्यासाठी कोणतीही वयोमर्यादा नसते किंवा त्याला 'डेड एन्ड' नसतो. आपला सर्वोत्कृष्ट स्पर्धक आपण स्वतःच असतो. तुमची कार्यक्षमता वाढवा; यश तुमच्या पायाशी येईल. पैसे नाहीत म्हणजे तुम्ही गरीब आहात असे नव्हे; तर कोणतेही (पान ६ कॉलम ४ वर)

असले पाहिजे.

मुले जशी मोठी होतात तसे त्यांना असलेला दम्याचा त्रास कमी होतो. पण त्यांच्या वाढीच्या दृष्टीने, वेळेवर त्यांचा इलाज होणे अतिशय आवश्यक आहे.

ग्लुटेन अॅलर्जी

ग्लुटेन अॅलर्जी ही सध्या बरीच ऐकीवात येते. ही अॅलर्जी भारतात फार आढळत नाही. पण अमेरिकेत ह्याचे प्रमाण बरेच आहे व तिथे ह्याचे निदान केले जाते. ही ग्लुटेन अॅलर्जी फार तीव्र नसते. जीवनाला धोका होईल इतकी तीव्र तर नसतेच. सर्वसाधारण सारखीच लक्षणे आढळतात. पण हा आजार मात्र तीव्र स्वरूपाचा असू शकतो.

ग्लुटेन अॅलर्जीची लक्षणे -

अतिसार किंवा बद्धकोष्ठ

पोट जड होणे किंवा सतत भरलेले असण्याची भावना

पोटात दुखणे

थकवा जाणवणे

मळमळ - विशेषतः ग्लुटेन असलेले पदार्थ खाल्यावर

डोके दुखी

इतर काही लक्षणे - सांधे दुखणे, अंग दुखणे, निराशा वाटणे

रक्तक्षय

ग्लुटेन अॅलर्जीकरिता काही विशेष चाचण्या नाहीत. ग्लुटेन ज्या पदार्थात

असते, असे पदार्थ वर्ज्य करून घ्यावेच योग्य.

सध्या बरेच भारतीय अमेरिकेत वास्तव्य करतात. त्यांच्यामध्ये जर हे निदान झाले तर भारतात आल्यावर काय खावे व काय वर्ज्य करावे हा प्रश्न बहुतेकांना पडतो. त्यासाठी वर्ज्य करणे आवश्यक असलेल्या पदार्थांची सूची खाली देत आहे.

वर्ज्य करावे असे पदार्थ -

गहू व त्यापासून बनवलेले खाद्यपदार्थ बारली (माल्टसुद्धा)

राय हा पावात वापरतात

यीस्ट

ज्या तयार खाद्यपदार्थांमध्ये ग्लुटेन आढळते असे खाद्यपदार्थ

पास्ता

पाव व केक

भाजलेले बहुतेक पदार्थ

नुडल्स

क्रॅकर्स

सिरियल्स

पॅनकेक्स

बिस्किटे

बिअर

मॉल्ट असलेली पेये

ग्लुटेन अॅलर्जीमध्ये वरील पदार्थ कटाक्षाने टाळले तर ही अॅलर्जी बऱ्याच प्रमाणात आटोक्यात येऊ शकते.

*

अनुभव

तुफान मेल, ही दुनिया एक तुफान मेल

-विनय त्रिलोकेकर

काही वर्षापूर्वी माझा एक मित्र बऱ्याच वर्षांनी दादर स्टेशनबाहेर मला भेटला. जवळच असलेल्या इराणी हॉटेलमध्ये आम्ही शिरलो (आज ते हॉटेल अस्तित्वात नाही.) आमचा तो अड्डा असे. ऑर्डर दिली, चहा झाला आणि खाताखाता गप्पा सुरू झाल्या. गजाने मला विचारले, “आपण येथे कित्येकदा आलो आहोत. खुर्चाटबले तशीच, चहाचा स्वाद तोच आणि खिमा-पावची चव पण तीच. व्हॉट इज मीसिंग?”

“जूक बॉक्स!” आम्ही दोघेही एकदम ओरडलो.

जूक बॉक्सवरून गाण्यांचा विषय सुरू झाला. गजा = गाणी, हे एक समीकरण आहे. गजाचे गाण्या-बद्दलचे ज्ञान दांडगे - सिनेमात गाणे कोणाच्या तोंडी, पार्श्वगायक कोण, संगीतकार कोण, गीतकार कोण, चित्रपट कोणता - हे सारे अचूक सांगतो. जुन्या आठवणींची उजळणी झाली. गप्पा रंगू लागल्या.

धाडधाड करीत, शिटी वाजवीत कोणतीतरी एक गाडी स्टेशनात शिरत होती. गजा गाणे गुणगुणू लागला, ‘तुफान मेल, दुनिया ये दुनिया, तूफान मेल। ---कोई कहाँ का टिकट काटता, एक है आता, एक है, जाता सभी मुसाफिर बिछड़ जाएंगे पल भर का है खेल मेल तूफान मेल। दुनिया ये दुनिया तूफान मेल। जो जितनी पूँजी है रखता उसी मुताबिक सफर वो करता। जीवन का है भेद बताती ज्ञानी को ये रेल तूफान मेल।’ गजा हे काननदेवीचे ‘Rapid tempo’तील गाणे त्याच वेगात वेगात गुणगुणत होता.

“विनय, तुला माहीत आहे - Kanan Devi was often called A Real Life Cinderella?”

बाजूच्या टेबलवर काही तरुण मंडळी होती. फारच घाईत होती. सारखी, ‘टाईम नाही है मेरे पास’, ‘फुर्सत नहीं’ ‘नो टाइम’ असे एकमेकांना सांगत होती. आणि गजा गुणगुणत असलेले गाणे अर्थपूर्ण वाटू लागले. जीवन तुफान मेलसारखे झाले आहे - फास्ट. ह्या वेगवान जीवनामुळे आपण स्वतःला विसरू लागलो आहोत. स्मार्टफोनसारख्या उपकरणांमुळे आपल्याला आयुष्यातील लहान लहान आनंदाच्या क्षणांचा विसर पडू लागलाय.

गेल्यावर्षी गजा आम्हाला अचानक सोडून कायमचा निघून गेला. पण मला अजूनही तो दिवस आठवतो. २ जानेवारी, २०१३. आम्ही काही चौगुले कंपनीतील

माजी कर्मचारी दोस्तमंडळी गजाच्या वांगणीतील फार्म हाऊसवर भेटलो. बऱ्याचजणांना आम्ही साधारण ३० वर्षांनंतर भेटत होते. ३० वर्षे हा फार मोठा काळ. साऱ्यांमध्ये बराच फरक झाला होता. किडकिडीत फ्रान्सिस बऱ्यापैकी लठ्ठ आणि मॉली तर लठ्ठ अम्मा झाली होती (दोघांना सौदी अरेबियातले वास्तव्य मानवलेले दिसते). पोरे वास्तविक ‘फॅटच’ होता; पण आता त्याचे पोटही सुटले होते. मीही तसा बारीक होतो त्यावेळी (चौगुलेत असताना). आम्ही सारेच लठ्ठ झालो होतो. पण आमचे यजमान? गजात मात्र विशेष असा काही बदल झाला नव्हता. तोच तो गजा, तीस वर्षापूर्वीचाच! केवळ त्याची दाढी आणि मिश्या पिकल्या होत्या. गजाचा स्वभाव विनोदी. कोणत्याही वेळी आणि कोठेही त्याला विनोद सुचे. गजा तसा धाडसी (a risk taker) व एक प्रकारचा बंडखोर. आमच्यासारखी नोकरी एके नोकरी करणे त्याला शक्य नव्हते. त्याने नोकरी सांभाळून बऱ्याच उलाढाल्या केल्या. ‘झीते’ केले, ‘शेयर मार्केट’ झाले आणि हे सारे करीत करीत हा माझा असिस्टंट आज एक मोठा उद्योजक (an entrepreneur) झाला होता. गजाचा स्वभाव विनोदी. कोणत्याही वेळी आणि कोठेही त्याला विनोद सुचे. अजूनही त्यात फरक झाला नव्हता.

‘काय पोरे, डेक्कन क्वीन काय गात आली? वसंत बापटांच्या ‘दख्खन राणीच्या बसून कुशीत’ ऐकू आले का? नाही नं- कसे ऐकू येणार- आपण कवी कोठे आहोत - आपल्याला ऐकू येते ते ‘हा हा हहा - हीहहा ही’ गाडीचे हसत खिदळत धावणे - बरोबर? हा हा ...हा हा हा!!!’

त्याच्या विनोदाचे किस्से भरपूर आहेत. असो. त्याचा दुसरा गुण म्हणजे त्याचे गाण्याबद्दलचे प्रेम आणि ज्ञान! आणि ते तीळमात्र कमी झाले नव्हते. त्याचे ते गाण्यांविषयीचे अगाध ज्ञान (fathomless knowledge)- संगीतकार कोण, गीतकार कोण, पार्श्वगायक/ गायिका कोण, कोणता सिनेमा, कोणाच्या तोंडी - सारे काही बिनचूक - एक मनुष्यरूपी ज्ञानकोश -

a human encyclopedia on songs! दुसऱ्या दिवशी सकाळी ५ वाजल्यापासून ते तेथून निघेस्तोवर, खास माझ्यासाठी त्याने त्याच्या म्युझिक सिस्टीमवर जुन्या गाण्यांची मेजवानी ऐकवली. ती होती आमची शेवटची भेट.

पाठारे प्रभु महिला समाज

रविवार दि. १४ एप्रिल २०१९ रोजी ४.०० वाजता पाठारे प्रभु महिला समाजाचा चैत्रातील वास्तविक हळदीकुंकू समारंभ पाठारे प्रभु हाऊसिंग सोसायटीच्या सांस्कृतिक केंद्राच्या सभागृहात खार (प.) येथे साजरा करण्यात आला. बहुसंख्येने भगिनी हजर होत्या. अध्यक्षा नीता सेंजित व चिटणीस पल्लवी कोठारे यांनी उपस्थितांचे स्वागत केल्यानंतर रांगोळी स्पर्धा, चित्रकला स्पर्धा कलात्मक पाककृती स्पर्धा, फॅन्सी ड्रेस स्पर्धा, मराठी व हिंदी वक्तृत्व स्पर्धा घेण्यात आल्या. केकवर आयसिंग करण्याच्या कलात्मक पाककृती स्पर्धेचे परीक्षण बिंबा नायक यांनी केले. स्पर्धेत यशस्वी झालेल्या स्पर्धकांना विश्वस्त माधुरी कीर्तिकर, रेणुका धुरंधर, मेघना राणे, उपाध्यक्षा साया नवलकर व अध्यक्ष नीता सेंजित यांच्या हस्ते पारितोषिके देण्यात आली.

सर्व उपस्थित भगिनींनी देवीची आरती केल्यानंतर सर्वांना महिला

१० सप्टेंबरला गज्याची बर्थ अॅनिव्हर्सरी होती आणि त्यावेळी त्याच्या मुलाने केलेले हे फेस बुक पोस्ट:

If we can be even half of what you were - an independent thinker, a principled man, an ever supportive husband, an always encouraging father, a dotting grandfather, all this while keeping the most energetic and humorous take on life - we will consider ourselves blessed! No wonder we still find ourselves, all too often, looking back at your life and drawing inspiration from it personally and professionally. Thank you for giving us wings and, more importantly, the courage and freedom to dream and to pursue those dreams. Happy Birthday, Baba!

असा होता आमचा गजा!

मला आठवते आम्ही, (मित्र असो किंवा सहकारी) बऱ्याचदा भेटत असू, गपशप करत असू. हास्यविनोद होत आणि वादही होत. वाद व्यक्तिमत्त्वावर नसत तर ते तत्त्वावर असत. आमची मते भिन्न असत, आम्ही एकमेकांना विरोध करत असू; पण आम्हाला एकमेकांचा आदरही वाटत असे. आपले विचार आम्ही निःसंकोचपणे आणि मनमोकळेपणाने सारे मांडीत असू. उगाचच काहीतरी थट्टामस्करी चालायची. मित्राच्या ‘पीजे’ विनोदावर मुक्तकंठाने हसत असू. हसताहसता मुरकुंड्या वळत असत. मित्राला अगदी डोक्यावरच उचलून घेतल्यासारखे वाटायचे. सुरुवाती -सुरुवातीला गाठीभेटी चहा-कॉफीचे घोट घेत घेत रंगत असत. नंतर कपाचे रूपांतर ग्लासमध्ये झाले आणि चहा- कॉफी सोडून आम्ही बियर, रम किंवा (पान ६ कॉलम ३ वर)

समाजातर्फे हळदीकुंकू, बत्तासे, चणे, पन्हे, आंबाडाळ व छाया विजयकरांकडचे गजरे देण्यात आले. पन्हे व आंबाडाळ यांची व्यवस्था आदिती राणे यांनी पाहिली. देवीची आरास व इतर कामे संयुक्त चिटणीस नूतन कीर्तिकर, सल्लागार उर्वशी धराधर आणि कार्यकारी समितीचे सभासद यांनी व्यवस्थित पार पाडली.

त्यादिवशी झालेल्या स्पर्धांचे निकाल पुढीलप्रमाणे-

फॅन्सी ड्रेस स्पर्धा - अ गट, १५ वर्षाखालील मुली
प्रथम क्रमांक - कु. तनया दीपक धराधर; उत्तेजनार्थ - कु. अनिका निहाल कोठारे
ब गट - महिलांसाठी - प्रथम क्रमांक - श्रीमती दीपा विजयकर आगासकर, द्वितीय क्रमांक - सौ. स्वप्ना विनित जयकर, तृतीय क्रमांक - श्रीमती सुरुपा राणे देवरुखकर उत्तेजनार्थ - सौ. मीना धराधर आंबवणे.

२) वक्तृत्वस्पर्धा - मराठी - मुलींसाठी, विषय - प्रतिज्ञापत्र

प्रथम क्रमांक - कु. चैतन्या नितीश कीर्तिकर, उत्ते. - कु. तनया दीपक धराधर

महिलांसाठी - विषय- माझी फसलेली पाककृती

प्रथम क्रमांक - सौ. हिमाली राहुल आगासकर, द्वितीय क्रमांक - सौ. स्वप्ना जयकर, तृतीय क्रमांक - श्रीमती सुरुपा राणे देवरुखकर, उत्ते. सौ. मीना धराधर आंबवणे.

३) वक्तृत्व स्पर्धा - हिंदी (महिलांसाठी) विषय ‘सन्स्कार’

प्रथम क्रमांक - सौ. मीना धराधर आंबवणे, द्वितीय क्रमांक - श्रीमती सुरुपा राणे देवरुखकर, तृतीय क्रमांक - सौ. स्वप्ना विनित जयकर

४) कलात्मक पाककृती स्पर्धा - विषय - ६ इंच मापाच्या केकवर आयसिंग व डेकोरेशन, प्रथम क्रमांक डॉ. सौ. अर्चना निहाल कोठारे, उत्ते - सुरुपा राणे देवरुखकर

५) रांगोळी स्पर्धा - १९ ठिपक्यांची रंग भरून रांगोळी

प्रथम क्रमांक - सौ. नीशा दीपक धराधर, द्वितीय क्रमांक - सौ. प्रणोती मिलिंद कीर्तिकर, उत्तेजनार्थ - श्रीया जयेश कीर्तिकर, श्रीमती सुरुपा राणे देवरुखकर

६) चित्रकला स्पर्धा - अ गट - ५ ते ८ वर्षे - विषय - दिलेले चित्र क्रेयॉन कलरने रंगविणे.

प्रथम क्रमांक - कु. तूर्वी गौतम कोठारे, द्वितीय क्र. कु. नाव्या निलेश कोठारे, तृतीय क्रमांक - कु. अलायना मिहिर नवलकर; उत्तेजनार्थ - कु. आनिका निहाल कोठारे

ब - गट ९ ते १५ - विषय ‘फार्म हाऊस’ - प्रथम क्रमांक विभागून

प्रथम क्रमांक - कु. तनया दीपक धराधर व कु. चैतन्या नितीश कीर्तिकर

प्रथम क्रमांक - कु. तनया दीपक धराधर व कु. चैतन्या नितीश कीर्तिकर

प्रथम क्रमांक - कु. तनया दीपक धराधर व कु. चैतन्या नितीश कीर्तिकर

प्रथम क्रमांक - कु. तनया दीपक धराधर व कु. चैतन्या नितीश कीर्तिकर

प्रथम क्रमांक - कु. तनया दीपक धराधर व कु. चैतन्या नितीश कीर्तिकर

प्रथम क्रमांक - कु. तनया दीपक धराधर व कु. चैतन्या नितीश कीर्तिकर

*

प्रभुतरुण आश्रयदाते

१) सौ. विमल व श्री. माधव नायक,	२२) कै. कमलिनी रमाकांत प्रधान
२) सौ. नलिनी व श्री. रविंद्र रामराव मानकर,	२३) कै. नटवर्य शरद श्रीकृष्णनाथ गणपतराव दळवी
३) सौ. अनामिका बी. ए. एल.एल.बी.	२४) आद्य मराठी लघुलिपीकार कै. भुजंगराव रामचंद्र मानकर
४) कै. नटवर्य नारायण रामराव झावबा	२५) कै. वामन मोरेश्वर प्रभाकर
५) कै. सौ. मोतिराम विनायक जयकर	२६) कै. चंद्रकांत नारायण विजयकर, कै. कुंजविहारी वाय. जी. तळपदे, कै. प्रविण चंद्रकांत नारायण, विजयकर, कै. वैभव कुंजविहारी वाय. जी. तळपदे यांच्या स्मरणार्थ एक हितचितक
६) आद्य संपादक कै. विष्णु कृष्ण कोठारे	२७) कै. डॉ. विद्याधर चंद्रकांत नारायण विजयकर यांच्या स्मरणार्थ हितचितक
७) कै. रावसाहेब चंद्रकांत बालमुकुंद वेलकर	२८) कै. पूर्णचंद्र केशरीनाथ राव व कै. सौ. शीला पूर्णचंद्र राव यांच्या स्मरणार्थ
८) कै. सौ. सुशीला यशवंतराव कीर्तिकर	२९) डॉ. राम गोविंदराव नवलकर
कै. सौ. सुशीला व श्री. मोरेश्वर वि. प्रधान	३०) सौ. शुभांगी राम नवलकर
९) सौ. मीरा व श्री. रविंद्र नानूजी दळवी	३१) सौ. रीटा आणि श्री. मंदार माधवराव नायक
१०) कै. सौ. शालाका (अरुणप्रभा) शैलकुमार श्रीकृष्णनाथ दळवी	३२) कै. सौ. विजया व श्री. प्रकाश माधव नायक या त्यांच्या आईवडिलांच्या स्मृत्यर्थ उन्मेष प्रकाश नायक
११) कै. श्रीमती चंपुबाई आणि कै. आनंदराव सुंदरजी धराधर	३३) सौ. वृंदा आणि श्री. शाम विनायक जयकर
१२) कै. सौ. रोहिणी (रत्नप्रभा) श्रीकर राणे	३४) कै. श्रीमती जयश्री आणि कै. श्री. जयवंत विश्वनाथ कीर्तिकर स्मृत्यर्थ श्री. उमेशचंद्र जयवंत कीर्तिकर
१३) सौ. निलीमा व श्री. सृजन केशवराव राणे	३५) कै. श्रीमती प्रतिमा आणि कै. श्री. धाकलेश्वर बाळाजी जयकर स्मृत्यर्थ सौ. सुप्रिया उमेश कीर्तिकर
१४) कै. श्रीमती रोझाबाई आणि कै. बाळाराम केरोबा नायक	
१५) कै. शरद विनायक कीर्तिकर यांच्या स्मरणार्थ अनामिक	
१६) कै. सौ. दिलीप रघुनंदन कोठारे	
१७) कै. श्रीमती कमलजा आनंदराव अजिंक्य	
१८) कै. दिवाळीबाई व कै. डॉ. वामनराव आनंदराव विजयकर	
१९) कै. विष्णुराज बाळाराम नायक	
२०) अॅड. सदाशिव आनंदराव धुरंधर	
२१) कु. कस्तूर मोठाबाई जयकर	

प्रभुतरुणास देणगी

- * श्रीमती निर्मला रमाकांत देसाई यांच्या पंचवीसाव्या स्मृतिदिनानिमित्त (निधन - दि. २५ मे १९९४) सौ. अचला आणि श्री. सुभाष रमाकांत देसाई यांजकडून रु. २५००/-
- * सौ. रीटा आणि श्री. मंदार माधव नायक (जर्मनी) यांजकडून त्यांना नात झाल्याप्रतीत्यर्थ रु. १०००/-
- * सौ. ऐश्वर्या आशीष नवलकरकडून त्यांची सुपुत्री अनुष्काच्या यशाबद्दल रु. ५००/-
- * सौ. राखी समीर नवलकर यांजकडून आजीव सदस्यत्व रु. ५००/-
- * स्वाती तेज वेलकर यांच्या परीक्षेतील सुयशाप्रतीत्यर्थ आजोबा श्री. प्रताप मो. वेलकर यांजकडून रु. १००/-
- सर्व देणगीदारांचे आभार.

अभिनंदन

- * डॉ. अजित गोरक्षकर यांचा पाठारे प्रभु ज्ञातीवरील शोधनिबंध आंतरराष्ट्रीय नियतकालिकात प्रसिद्ध झाला.
- * 'महाराष्ट्र टाइम्स' च्या 'बहुतांची अंतरे' मध्ये मृदुला प्रभुराम जोशी यांनी मतदान कक्षातील ज्येष्ठांना दिल्या जाणाऱ्या सौजन्यपूर्ण वागणुकीबद्दल यंत्रणेला आणि पोलीस व्यवस्थापनाला धन्यवाद दिले आहेत. प्रतिक्रिया दिल्याने छोट्या वाटणाऱ्या गोष्टींचेही महत्त्व अधोरेखित झाले.
- * स्टार प्रवाह वरील 'मोलकरीण' मालिकेची पटकथा शिल्पा नवलकर यांची आहे.

- * सौ. ऐशाना आलोके प्रधान यांची रचना संसदच्या 'स्कूल ऑफ इंटरियर डिझाईन'च्या प्राचार्यपदी नियुक्ती झाली.
- * कु. अनुष्का आशीष नवलकर ही टी.वाय.बी.एस.सी.ला असलेली शैला रहेजा इन्स्टिट्यूट ऑफ हॉटेल मॅनेजमेंट वांटे येथून एच.एस. २०१८-१९ची बेस्ट स्टुडेंट ऑफ द इयर म्हणून जाहीर झाली.
- सर्वांचे मनःपूर्वक अभिनंदन

भावांजली

स्वातंत्र्यपूर्व काळात देशासाठी कृतिशील असलेल्या विचारी व्यक्तींमध्ये चंपूताई कोठारे यांचा समावेश होतो. त्यासाठी अनेकवेळा त्यांना तुरुंगवासही भोगावा लागला होता. त्यांची कन्या कला हिच्यावरही देशप्रेमाचे संस्कार असल्यामुळे त्यादेखील १९४२ च्या 'चलेजाव' चळवळीत सहभागी होऊन तुरुंगात गेल्या होत्या. या कारणाने स्वातंत्र्य मिळाल्यावर शासनाने त्यांची म्हणजे सौ. कला रामानंद जोशी यांची दखल घेऊन त्यांना सन्मानित केले होते. श्रीमती कला जोशी (म्हणजेच पूर्वाश्रमीच्या कला कोठारे) यांचे दि. ६ एप्रिल २०१९ रोजी निधन झाले. त्यांना आमची भावांजली. (त्यांच्याविषयीचा मजकूर लोकसत्तेत आला होता.)

प्रभुतरुणाची डायरी

जनन

०८-०४-१९ सौ. मृणाल आणि श्री. गौरीश आशीत झावबा, पुत्र, विलेपार्ले
२१-०४-१९ सौ. रेनाते आणि श्री. अमित मंदार माधव नायक, कन्या, जर्मनी

आत्याबाई नाव बोला

कु. जुलियाना अमित मंदार नायक

कुर्यात बटोर्मंगलम्!

१६-०४-१९ वीर गुंजारव विहंग नायक

विवाह

२४-०२-१९ श्री. नितेश प्रदीप रणजीत कु. अंकिता मिलींद नेवगी (आं. ज्ञा.)

मरण

०७-०४-१९ श्रीमती शक्ती मुकुंद कीर्तिकर, वय ८४, गोरेगाव
१०-०४-१९ श्री. प्रदीप ए. कीर्तिकर, वय ८२, खार
२९-०४-१९ श्री. सतीश विनायक अजिंक्य, वय ८१, दादर
०३-०५-१९ श्री. सुभाष केशव राव, वय ९२, विरार

(पान ४ कॉलम ३ वरून)

विस्कीचे घोट घेत घेत गप्पा मारू लागलो. आमचे आणि आमच्या गप्पा गोष्टींचे असे प्रमोशन होत गेले, पण त्यातील गोडवा कधीच आटला नाही.

आम्हाला 'पेन फ्रेंड्स' होते आणि मी एका 'Pen Friends Club'चा सदस्य झालो होतो त्या काळी. पत्रलेखन करण्यात फार मजा येत असे. आता मात्र ही कला डब्यात गेली आहे. आपली प्रगती फार झाली आहे, टेलिफोन ते फॅक्स, टेलिग्राफ ते ईमेल, एक जमान्यात टेलेक्सही होते, आणि आता आला आहे व्हाट्सअॅपचा जमाना. शाळेपासूनच पत्रलेखन हा माझा आवडता विषय. ह्या पेन फ्रेंड क्लबने त्याची मी सुरुवात केली. एक अमेरिकन मुलगी माझी पहिली पेन फ्रेंड, ७वी, ८ वीत असेन मी. ग्रेटा स्मिथ, तिला 'गिफ्ट'चे देवाणघेवाण करणे आणि हेच तिचे ध्येय. आमची वेव्हलेन्थ कधीच जमली नाही आणि तिच्या गिफ्टच्या वाढत्या मागण्या मला परवडण्यासारख्या नव्हत्या, पॉकेट मनी मिळत नव्हते त्यामुळे तेव्हा माझा खिसा रिकामाच असे. आणि मी नंतर मी एका माझ्यापेक्षा सिनियर 'पेन फ्रेंड' म्हणून निवड केली. आणि त्याला 'इम्प्रेस' करण्याच्या हेतूने असे पत्र पाठवले: (अपूर्णा)

(पान ३ कॉलम ४ वरून)

काळजी घ्यायला. अशा वेळी तर आई इतके लाड करते की आजारीच पडावं वाटतं सारखं-सारखं. म्हणजे ते आजारपणात काय-काय त्रास होतात ते सोडून हं का. अशा वेळी आई

परीक्षेतील सुयश

पोस्ट ग्रॅज्युएट डिप्लोमा (रियल इस्टेट अँड अर्बन इन्फ्रास्ट्रक्चर मॅनेजमेंट, नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ कन्स्ट्रक्शन मॅनेजमेंट अँड रिसर्च, (एनआयसीएमएआर) ख्याती तेजप्रताप वेलकर, ८३ टक्के एम. बी. ए. श्री. प्रथमेश राजेश धुरंधर

*

(पान ४ कॉलम ४ वरून)

ध्येय व स्वप्ने तुम्ही उराशी बाळगत नसाल तर तुम्ही निश्चितच गरीब आहात. तेव्हा तुम्ही उत्तुंग यशाची स्वप्ने पहा!

आभार प्रदर्शन उपाध्यक्ष श्री. तुषार कीर्तिकर यांनी केले तर देणगांचे वाचन मिलिंद सेंजित यांनी केले. सौ. दीपश्री कोठारे यांनी समाजाला ११,१११ रुपयांची देणगी दिली. उपस्थितांना समाजातर्फे लस्सी व सामोसे देण्यात आले तर; श्री. सुनील जयकरांनी चहा कॉफीची देणगी दिली. राष्ट्रगीत झाल्यानंतर कार्यक्रम समाप्त झाला.

*

सारखी बिछान्याजवळ बसूनच राहाते. सेवा करते. गोष्टी सांगते. बरोबर बसून बैठे खेळ खेळते. मैत्रीणच होऊन जाते.

अशा वेळी वाटतं, बरं आहे आई नोकरी करत नाहीये ते. नाहीतर माझी इतकी काळजी कोणी घेतली असती? तशी ती तेव्हा रजा घेऊन घरी राहिली असती म्हणा. पण ते कसं तात्पुरतं. आई कायम घरात असण्यात काय मजा आहे, ते अशाच वेळी कळतं हेच खरं.

(मेबाईल: ९९६९०२८९६७/८७७९१९४०४२)

हे मासिक मुद्रक, प्रकाशक श्रीमती सुहासिनी कीर्तिकर यांनी मालक बोर्ड ऑफ कंट्रोल प्रभुतरुण करिता मे. स्नेहेश प्रिंटर्स, ३२०-अ, शाह अँड नाहर इंडस्ट्रीयल इस्टेट, अ-१, धनराज मिल कंपाऊंड, सीताराम जाधव मार्ग, लोअर परेल, मुंबई-४०००१३ येथे छापून पारिजात बी-३, युनियन बँक एम्प्लॉईज को-ऑप. हौ. सोसायटी, पटेल इस्टेट, जोगेश्वरी (प.), मुंबई-४००१०२ येथे प्रकाशित केले.